

Borgergadekvarteret

Et levende kulturmiljø

Introduktion

Borgergadekvarteret er Skanderborgs ældste bydel – et sted, hvor historien ligger i belægningen, og hvor gaden stadig opleves i øjenhøjde. Her bevæger man sig langsommere, tættere på facaderne og i en skala, hvor hverdagsliv og byrum hænger naturligt sammen. Samtidig er kvarteret et levende og aktivt byområde, hvor beboere og beboerforeningen gennem året tager gaden i brug til fælles arrangementer og udadvendte aktiviteter, der bidrager til liv og fællesskab i bymidten. Skitseforslaget tager afsæt i denne særlige kombination af ro, historie og hverdagsliv og i ønsket om at styrke kvarterets udtryk uden at forandre dets grundlæggende væsen.

Projektets bærende idé er at gentænke Borgergade og de tilknyttede gader som ét samlet gaderum. Et fælles greb skaber ro og sammenhæng: lav hastighed, ensretning og en central gang- og kørezone, hvor man både går, cykler og kører. Belægningen etableres fra facade til facade og understøtter oplevelsen af gaden som et opholds- og bevægelsesrum, der også kan rumme aktiviteter, ophold og midlertidige arrangementer og dermed give bedre rammer for kvarterets sociale liv.

Skitseforslaget bygger videre på konceptet Én samlet bymidte og viderefører materialer og principper fra Adelgade i en mere afdæmpet, historisk forankret udgave. Natursten, pigsten og brosten danner et sammenhængende byrumsgulv, hvor eksisterende belægninger bevares og genanvendes, og nye materialer føjes til med respekt for kvarterets identitet. Den centrale færdselszone udføres i jævne sten for at sikre tilgængelighed, mens mere ujævne belægninger langs facaderne fastholder gadens historiske præg.

Grønne elementer indpasses nænsomt med udgangspunkt i private haver, forhaver og enkelte karaktertræer. Små lommepladser – herunder en ny plads i svinget ved Borgergade og Bakken – skaber ophold og mødesteder i kvarteret og danner naturlige samlingspunkter for både hverdagsliv og fælles aktiviteter.

Samlet set er skitseforslaget en nænsom forskønnelse, der styrker Borgergadekvarterets egenart, understøtter kvarterets levende fællesskaber og bidrager til et aktivt byliv i Skanderborg Midtby. Et byrum, der inviterer til at gå langsommere, blive lidt længere – og mødes i gaden

Luftfoto af Borgergadekvarteret

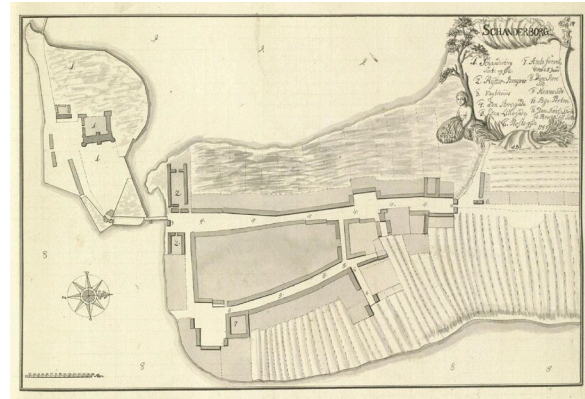
En del af Kongebyen Skanderborg

Borgergadekvarteret udgør en central del af Kongebyen, som er Skanderborgs ældste sammenhængende bebyggelse. Kongebyen omfatter den sydlige del af Adelgade, Borgergade, Bakken, Louisenlund og den sydlige del af Alléen og udgør den historiske kerne, der i folkemunde ofte betegnes Borgergadekvarteret. Området har rødder tilbage til middelalderen og er opstået som serviceby til kongeborgen og det senere renæssanceslot ved Skanderborg Sø. Selvom ingen af de oprindelige huse er bevaret, kan bebyggelsen i området følges tilbage til 1700-tallet, og bystrukturen aflæses fortsat tydeligt i de smalle gadeforløb og den tætte disponering.

Borgergadekvarterets kulturhistoriske værdier knytter sig ikke alene til den enkelte bygning, men i høj grad til den samlede bystruktur og de historiske sammenhænge mellem gader, belægninger, bebyggelse og grønne rum. De bevarede pigstensbelægninger, brostensforløb, stengærder og intime gadeprofiler vidner om tidligere tiders byliv og understøtter områdets høje autenticitet og identitet. Kvarteret fremstår således som et sammenhængende historisk bymiljø, hvor helheden bærer den væsentligste kulturhistoriske værdi.

I Skanderborg Kommuneplan 2005–2017 er Kongebyen udpeget som et bevaringsværdigt kulturmiljø, defineret som et geografisk afgrænset område, der ved sin fremtræden afspejler væsentlige træk i samfundsudviklingen. Denne udpegning indebærer, at såvel bystruktur som gaderum, belægninger og landskabelige elementer tillægges væsentlig betydning. Områdets kulturhistoriske kvaliteter er endvidere understøttet gennem SAVE-registreringer, hvor både bebyggelse og det samlede miljø vurderes som bevaringsværdigt. I henhold til gældende kommuneplanrammer og planprincipper for Skanderborg Midtby skal udvikling i Borgergadekvarteret og Kongebyen ske med udgangspunkt i disse kulturhistoriske og bevaringsmæssige værdier.

Bevaring og videreudvikling skal gå hånd i hånd gennem nænsomme og helhedsorienterede greb, der respekterer den historiske bystruktur og styrker læsbarheden af området som kulturmiljø. Byrums- og forskønnelsestiltag bør således understøtte de bærende historiske spor og bidrage til, at Kongebyen fortsat kan fungere som et levende og aktivt byområde samt som et væsentligt formidlingsmæssigt og identitetsbærende element i Skanderborg Midtby.

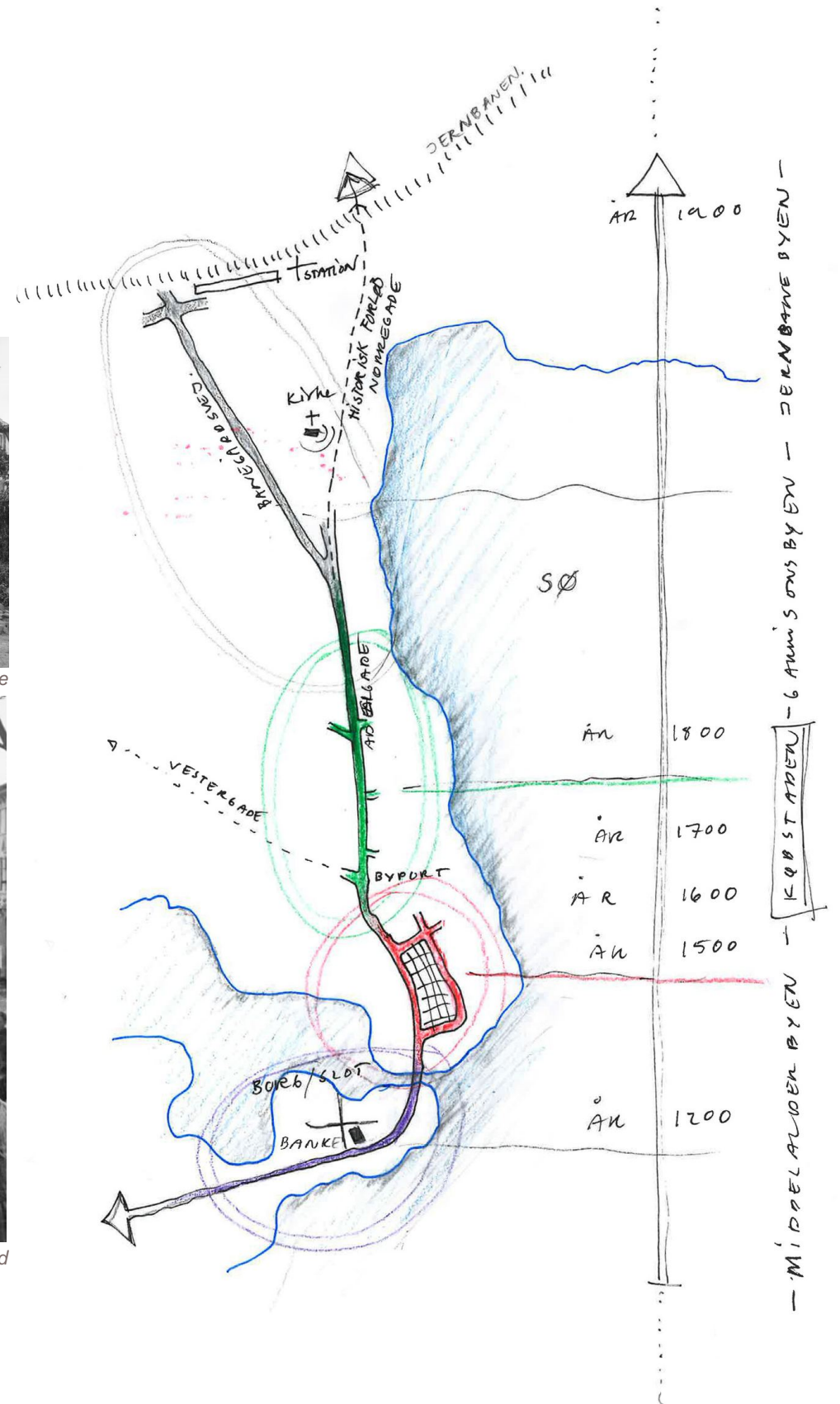
Historisk kort over Borgergadekvarteret

Historisk foto af hus og træ i Borgergade

Historisk foto af Borgergade set fra Nord

Et bidrag til kvalitetsløft af bymidten

Skitseforslaget for Borgergadekvarteret indgår som en naturlig del af den igangværende udvikling af Skanderborg Midtby, hvor der i disse år arbejdes målrettet med at styrke byens sammenhæng, byrumskvaliteter og historiske læsbarhed.

Forskønnelsen af Adelgade har markeret et centralt skridt i denne udvikling og fungerer som afsæt for en bredere sammenbinding af bymidten. Borgergadekvarteret viderefører dette greb i en mere boligpræget og historisk forankret skala og bidrager dermed til at udvide midtbyens kvaliteter ud over de primære handelsgader. Samtidig ses en mulig omdannelse af Dagmarbroen som et strategisk led i at styrke forbindelserne mellem byens historiske kerne, sølandskabet og de omkringliggende byrum.

I denne sammenhæng fungerer Borgergadekvarteret som et vigtigt bindeled mellem eksisterende og kommende byrumstiltag og understøtter visionen om en samlet, sammenhængende og levende bymidte, hvor forskønnelse, bevægelse til fods, ophold og kulturhistorie tænkes i helhed.

Visualisering af prospekt for omdannelse af Dagmarbroen, som ligger syd for Borgergadekvarteret

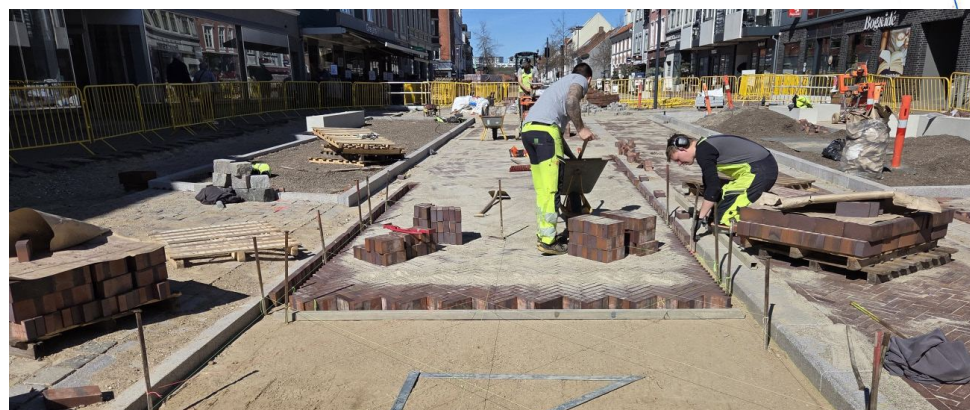
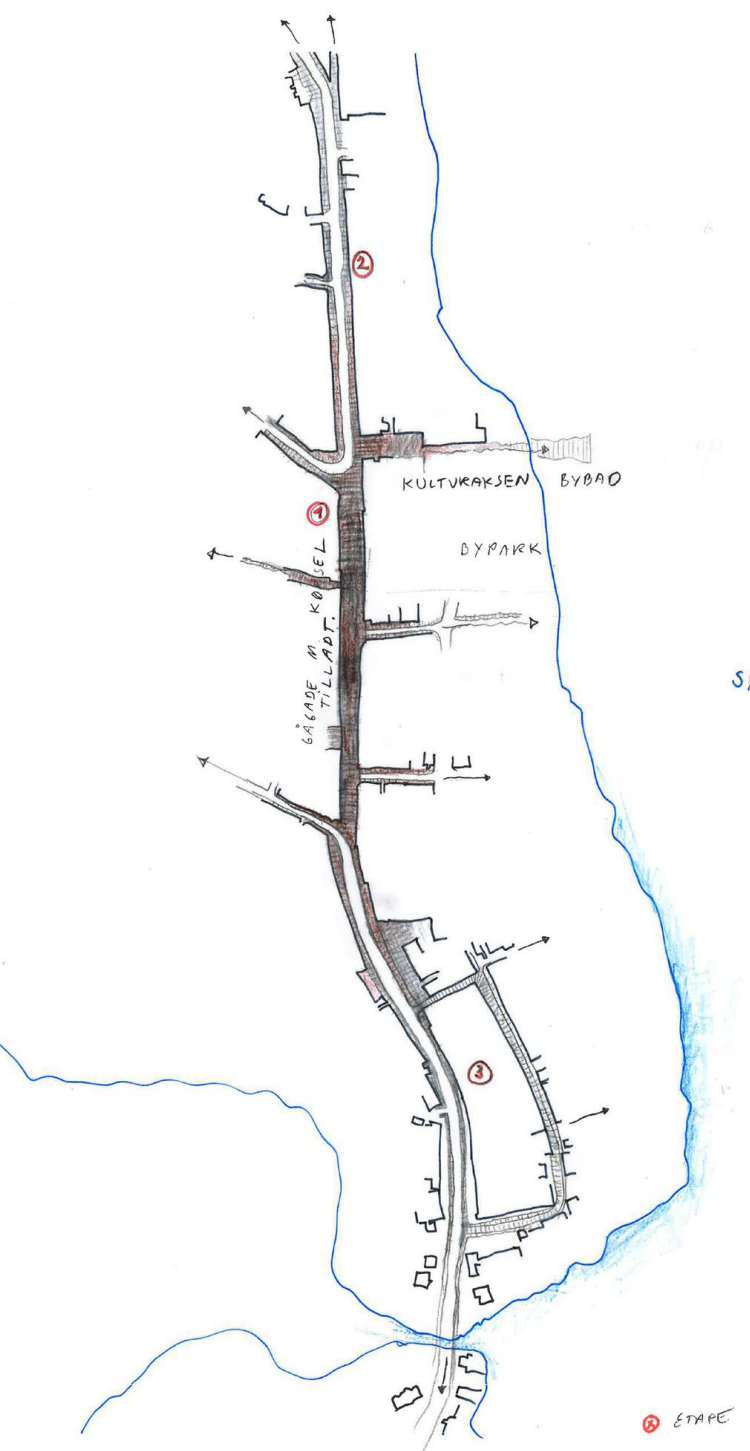

Foto fra de igangværende anlægsarbejder i Adelgade, nord for Borgergadekvarteret

Fællesskab skaber byliv

Borgergadekvarteret fungerer ikke kun som et historisk og boligpræget byrum, men også som en aktiv ramme om fællesskaber og udadvendte aktiviteter, der bidrager væsentligt til livet i Skanderborg Midtby.

Gaden tages løbende i brug til initiativer og arrangementer drevet af beboere og grundejere, herunder kampagner som ”sænk farten”, fredagsbarer, julemarkeder, kulturdage og sommermarkeder. Disse begivenheder bruger gaderummet som mødested og scene og viser, hvordan Borgergadekvarteret rummer et stærkt lokalt engagement og en tradition for fælles aktiviteter.

Fællesskabet i gaden skaber synlighed, liv og tiltrækning – ikke kun for kvarterets egne beboere, men også for besøgende udefra – og medvirker dermed til at udvide bymidtivet til også at omfatte de nære, historiske boligområder.

Borgergadekvarteret spiller således en vigtig rolle som et levende og inkluderende byrum, hvor hverdagsliv og midlertidige events tilsammen styrker Skanderborgs samlede byliv.

Fotos fra beboernes arrangementer i Borgergade

Gadens tilstand i dag spænder ben

Borgergadekvarterets nuværende gaderum fremstår i dag nedslidt og uden et klart, samlende greb. Asfaltbelægningen er præget af slid, lapninger og huller, hvilket giver gaden et uroligt og visuelt fragmenteret udtryk. Parkeringen opleves uorganiseret og tilfældig og bidrager til et rodet gadebillede, hvor biler i høj grad dominerer byrummet.

Der mangler tydelige fælles opholdssteder, ligesom grønne elementer er sparsomme og usystematisk placeret. Den eksisterende belysning formår i begrænset omfang at skabe tryghed og atmosfære og understøtter ikke kvarterets historiske karakter eller en hyggelig stemning i aftentimerne.

Som konsekvens heraf er gadens beboere i stigende grad begyndt at trække fælles aktiviteter og arrangementer ind i private haver og gårdrum, fordi gaderummet ikke i tilstrækkelig grad understøtter ophold og fællesskab. Samtidig mangler der egnede fysiske rammer for beboerforeningens udadvendte arrangementer, som ellers bidrager væsentligt til livet i kvarteret og i Skanderborg Midtby. Den nuværende udformning begrænser således gadens potentiale som fælles mødested og aktivt byrum, på trods af et stærkt lokalt engagement og ønske om at bruge gaden mere.

Asfaltområder dominerer

Parkering "på kryds og tværs" - hvor må jeg gå?

Store huller i asfalten

Lappeløsninger i asfalten

Procesbeskrivelse

Skitseforslaget er udarbejdet af LYTT Architecture i tæt samarbejde med Skanderborg Kommune og en styregruppe bestående af repræsentanter fra Borgergadekvarterets beboerforening.

Udviklingsprocessen har haft et stærkt fokus på inddragelse og lokal forankring og har blandt andet omfattet en åben workshop for alle beboere i kvarteret, hvor ideer, behov og ønsker blev drøftet og indsamlet. Herefter er forslaget videreudviklet gennem to opfølgende udviklingsmøder med udvalgte medlemmer af beboerforeningen. Arbejdsgruppens medlemmer har i løbet af processen, gennem uformelle samtaler om møder med beboerne i kvarteret, kunnet indsamle og bearbejde tanker, idéer og bekymringer, så alle har kunnet se sig ind i det endelige resultat.

Forslaget er således forankret hos både kommune og grundejere og nyder bred opbakning fra begge parter, som deler ambitionen om en nænsom forskønnelse, der styrker kvarterets kvaliteter og fællesskaber.

Mens fokus for kommunen har været at arbejde med de anlægsmæssige greb omkring belægning og fremkommelighed, har beboerforeningens fokus været omkring de fællesskabsorienterede tiltag; Arealer til uformelle møder, events, historiefortælling samt stemningselementer i gaden såsom belysning og beplantning. På den baggrund, er der aftalt en økonomisk arbejdsdeling mellem kommunen og beboerforeningen, hvor beboerforeningen aktivt søger støtte til de elementer der ikke vedrører den kommunale anlægsopgave.

Arbejdsdelingen kommer bl.a. til udtryk i støtteerklæring fra kommunen, repræsenteret ved Borgmester og fmd. for Klima, Miljø og Planudvalg der er indsat herefter (på højre side).

Til rette vedkommende

Støtteerklæring til projekt Borgergade, Skanderborg

Borgergadekvarteret i Skanderborg er en af byens mest enestående og historisk rige bydele, med rødder helt tilbage til midten af 1500-tallet. Gaden, som oprindeligt hed Lillegade, bærer på en særlig fortælling, hvor byggematerialer kan spores fra Ring Kloster via Øm Kloster til Skanderborg Slot – og videre ind i kvarterets huse.

Kvarteret har gennemgået markante forandringer – fra et livligt handelsområde til et fattigt arbejderkvarter i begyndelsen af 1900-tallet. Senere, omkring 1970, blev det reddet fra nedrivning og i stedet nænsomt restaureret. I dag fremstår Borgergadekvarteret som et levende kulturmiljø, hvor historien stadig er synlig i både arkitektur og byrum. Det gør kvarteret til et bevaret eksempel på byudvikling gennem flere århundreder.

Skanderborg Kommune har i samarbejde med arbejdsgruppe fra Borgergadekvarteret og arkitektfirmaet LYTT udarbejdet et skitseforslag for Borgergadekvarteret.

Skitseprojektet omfatter nye belægninger, som understreger stedets historiske karakter, i kørebaner, længdeparkering og opholdsarealer. Projektet omfatter også indsnævring af kørespor for at tydeliggøre ensretning og reducere hastigheder. Konceptet for vejen i kvarteret bliver derfor et samlet gaderum, med en smal centreret zone hvor man har både gående og kørende. Eksisterende og ny belægning af granitter samler ligeledes gaderummet fra facade til facade. Skitseprojektet skal understøtte oplevelsen af kvarterets historie og kvarteret som boligområde med ensrettet gader og lav trafikmængde.

Det samlede skitseforslag er estimeret til 14,5–17,0 mio. kr., hvoraf 2,2 mio. kr. vedrører etablering af opholdsarealer. Denne del søges finansieret gennem fondsansøgninger, som borgerne i Borgergadekvarteret selv står for.

Skanderborg Kommune har for nuværende ikke afsat midler til realisering af projektet. Kommunen er dog fortsat vejens ejer og vil, når projektet kan realiseres, fungere som bygherre.

Dato
22. april 2026
Din reference
Karen Margrethe Høj Madsen
Tlf.: 87947660

Plan, Teknik og Miljø
Plan, Teknik og Miljø
Skanderborg Fælled 1
8660 Skanderborg

www.skanderborg.dk

Som Borgmester og formand for Klima, Miljø og Planudvalget i Skanderborg Kommune har vi med interesse fulgt Borgergruppens arbejde med projektet, et projekt der utvivlsomt vil være ikke blot en forskønnelse, og en trafikikkerhedsmæssig forbedring, men også en nyfortælling af historien til glæde for ikke blot byens borgere men også turister. Derfor vil vi på det varmeste anbefale at støtte projektet.

Med venlig hilsen

Frands Fischer
Borgmester

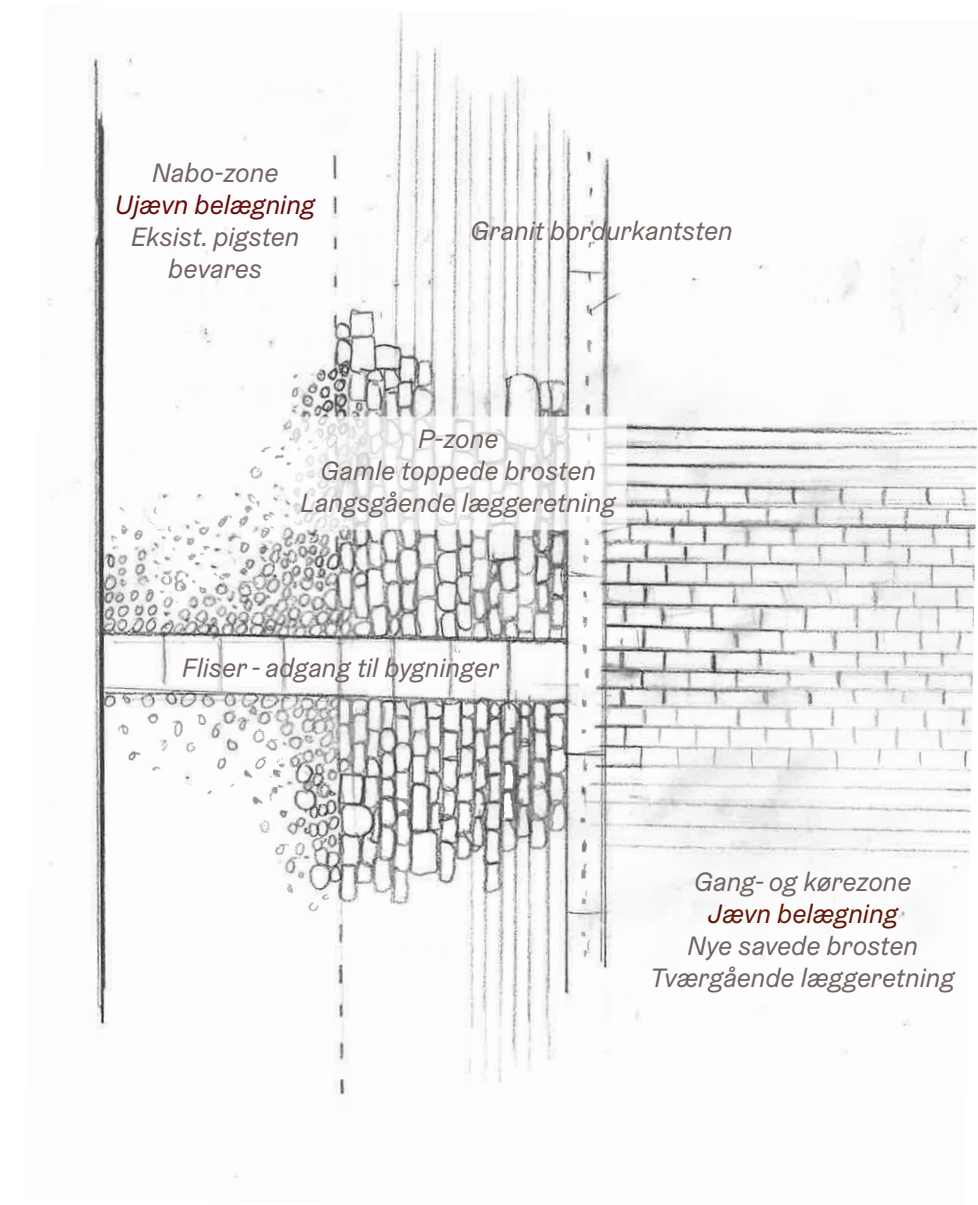
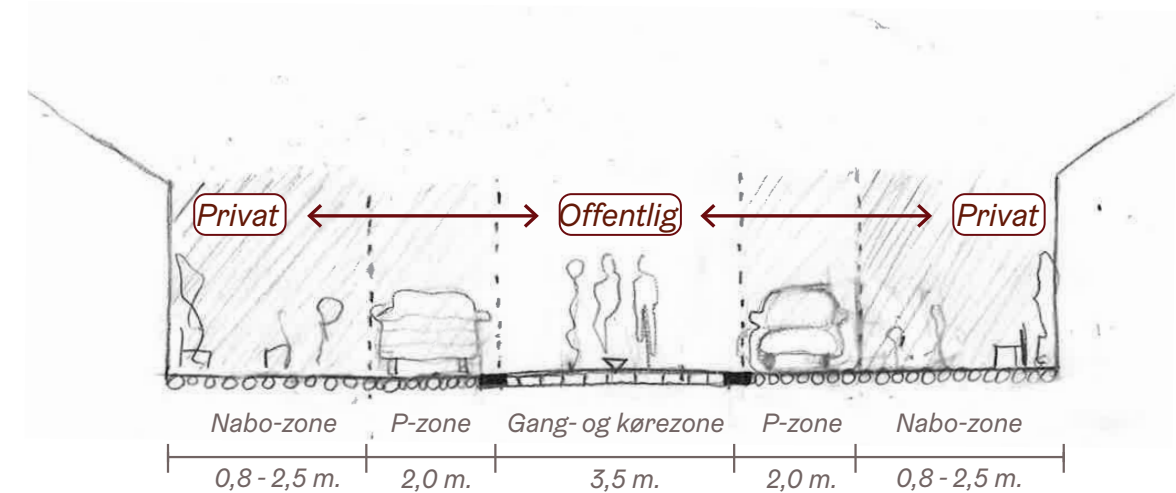
Claus Leick
Formand for Klima, Miljø og Planudvalget

Kontaktperson:
Lars Kronholm Christensen
Afdelingsleder for Klima, Veje og Mobilitet
Mail: Lars.Kronholm.Christensen@skanderborg.dk

Projektet

Skitseforslagets hovedidé er at genskabe Borgergade som ét sammenhængende gaderum, hvor hverdagsliv, ophold og langsom færdsel er styrende. Det overordnede greb er at samle gaden fra facade til facade med en gennemgående belægning i natursten, der tydeligt signalerer et fælles byrum frem for en traditionel boligvej. En centralt placeret gang- og kørezone muliggør ensrettet biltrafik i lav hastighed og giver samtidig plads til, at man kan færdes frit på gaden.

Gaderummet opdeles i enkle og genkendelige zoner: en fælles gang- og kørezone i midten, parkeringszoner som roligt indpassede elementer og nabozone langs facaderne, hvor eksisterende pigsten, grønne islæt og adgang til boliger bevares. Med få, men klare greb skabes der bedre rammer for ophold, fællesskab og midlertidige aktiviteter, samtidig med at gadens historiske karakter og intime skala fastholdes.

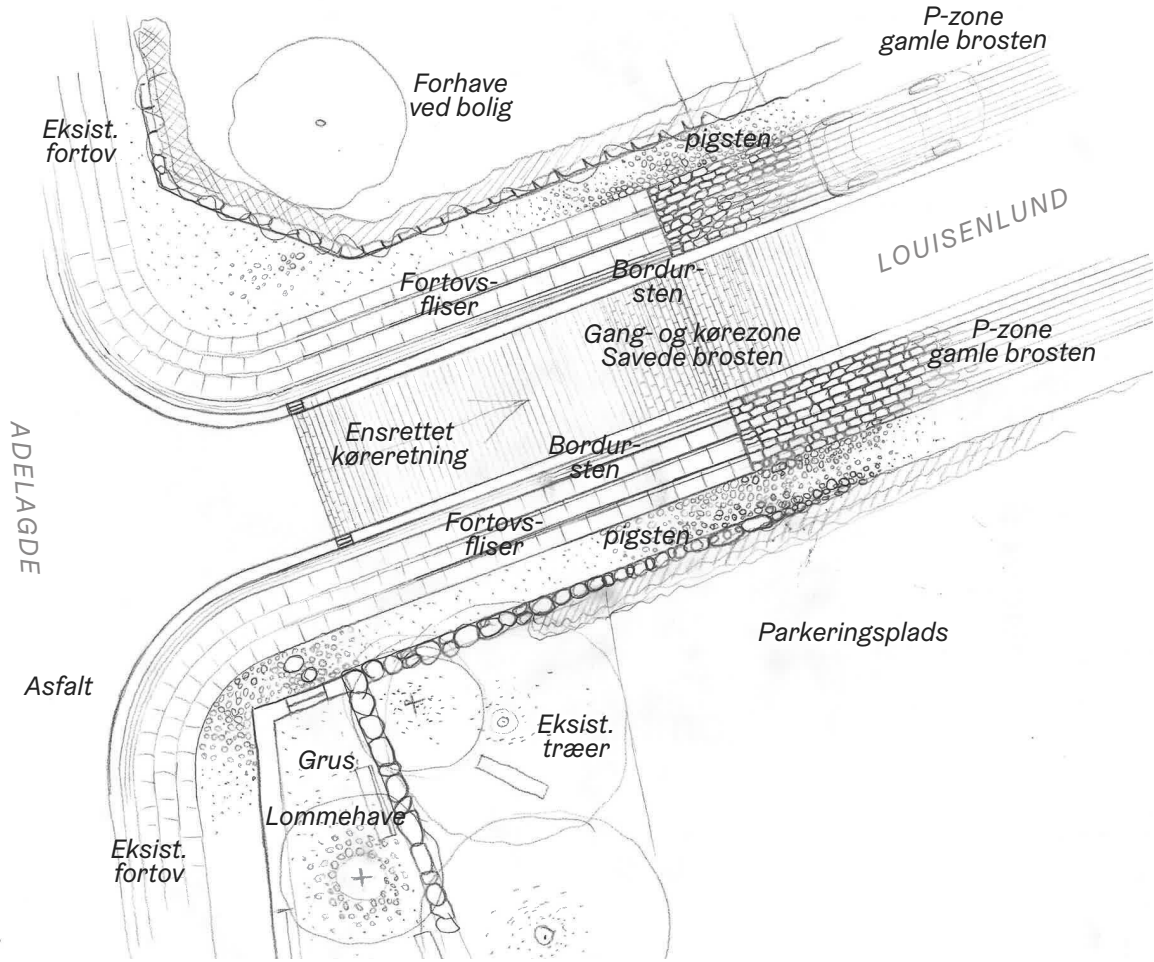

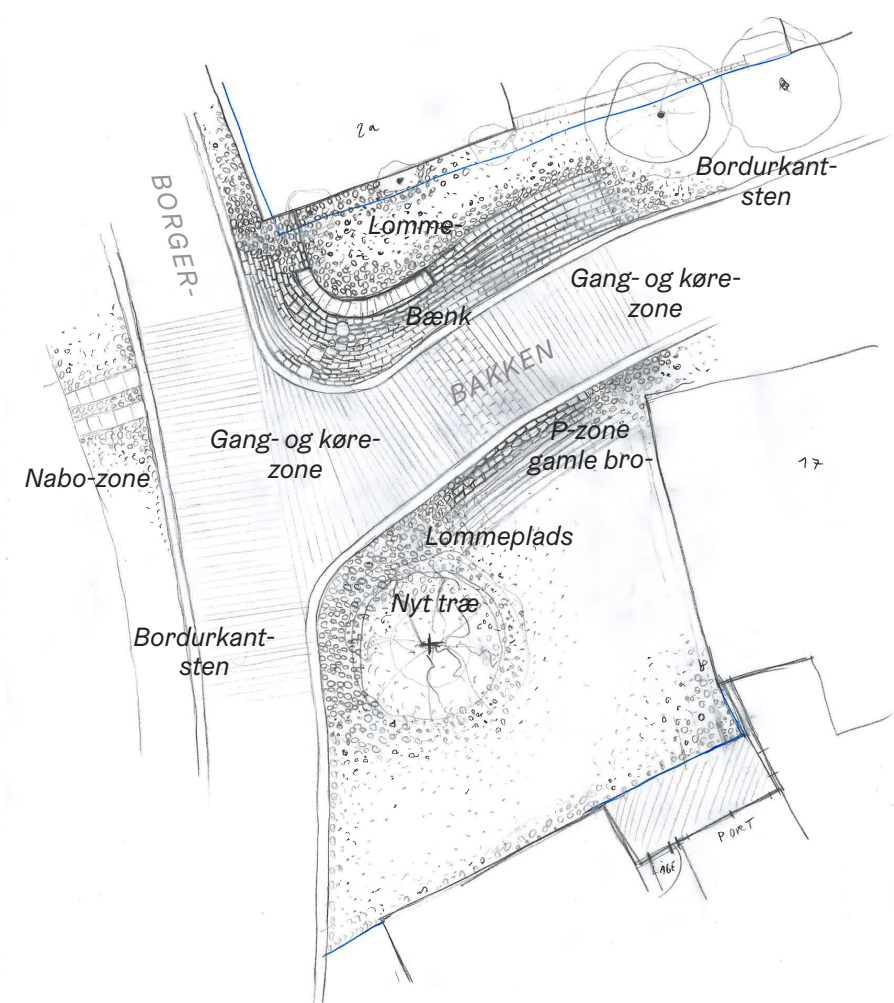

Plantegninger

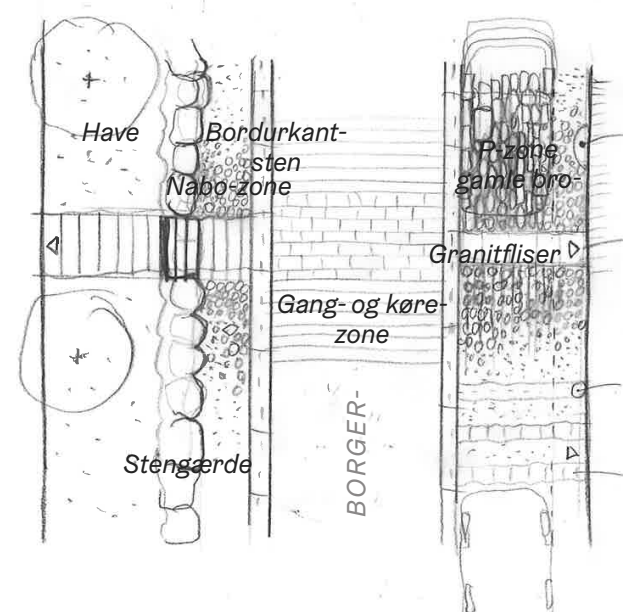

Situationsplan Borgergadekvarteret, 1:1500

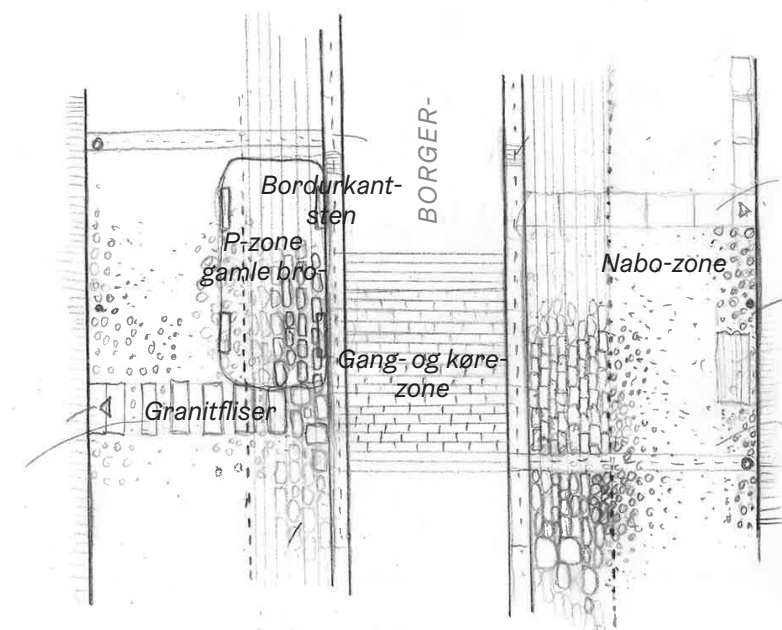

2

3

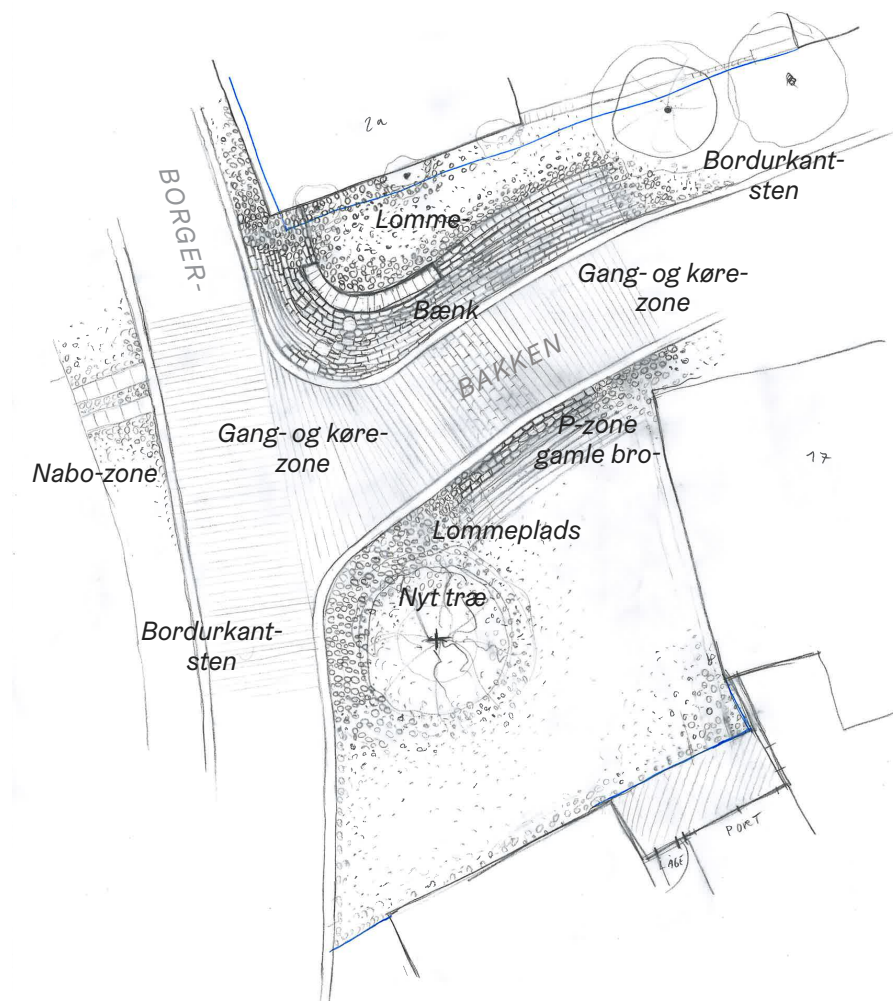
4

Mødesteder

Lommepladsen ved Bakken udgør et centralt opholds- og mødested i Borgergadekvarteret og placeres i et naturligt knudepunkt i gadeforløbet, hvor bevægelse, ophold og fællesskab mødes. Pladsen er tænkt som et lille, uformelt byrum, der bryder gadens lineære forløb og skaber et tydeligt sted at standse op. Her kan man slå sig ned i solen, mødes med naboer eller opholde sig i forbindelse med kvarterets fælles aktiviteter og arrangementer.

Udformningen tager afsæt i kvarterets historiske skala og materialer. Belægningen udføres i natursten og pigsten, som binder pladsen sammen med gaderummet og understøtter oplevelsen af ét samlet byrum. En enkelt, særlig udformet opholdsbænk og et karaktertræ markerer pladsen og skaber både identitet, skygge og rumlig afgrænsning, uden at dominere omgivelserne. Lommepladsen indpasses nænsomt mellem gade og facader og fungerer som en overgang mellem bevægelse og ophold.

Som en del af forskønnelsesgrebet bidrager lommepladsen til at styrke Borgergadekvarteret som et levende og socialt kvarter. Den giver beboerforeningen og beboerne et tydeligt fælles samlingspunkt og forbedrer rammerne for både spontane møder og planlagte arrangementer – fra hverdagsophold til markeder, fredagsbarer og mindre kulturelle aktiviteter. Lommepladsen bliver dermed et synligt udtryk for gadens fællesskab og en vigtig brik i udviklingen af et mere indbydende og levende byrum i Skanderborg Midtby.

Lommepladsen i dag

Lommepladsen i fremtiden

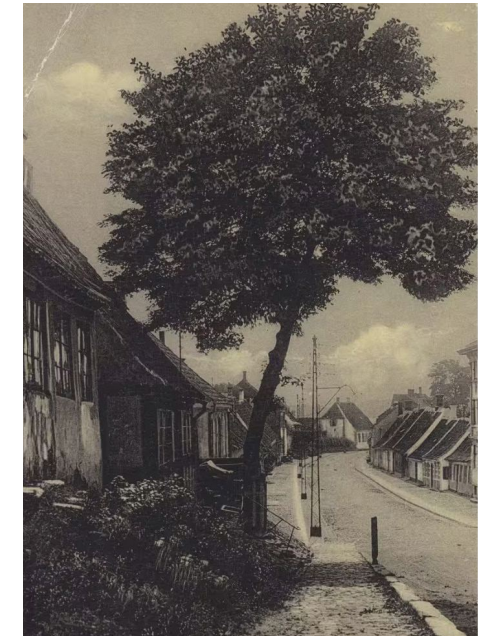
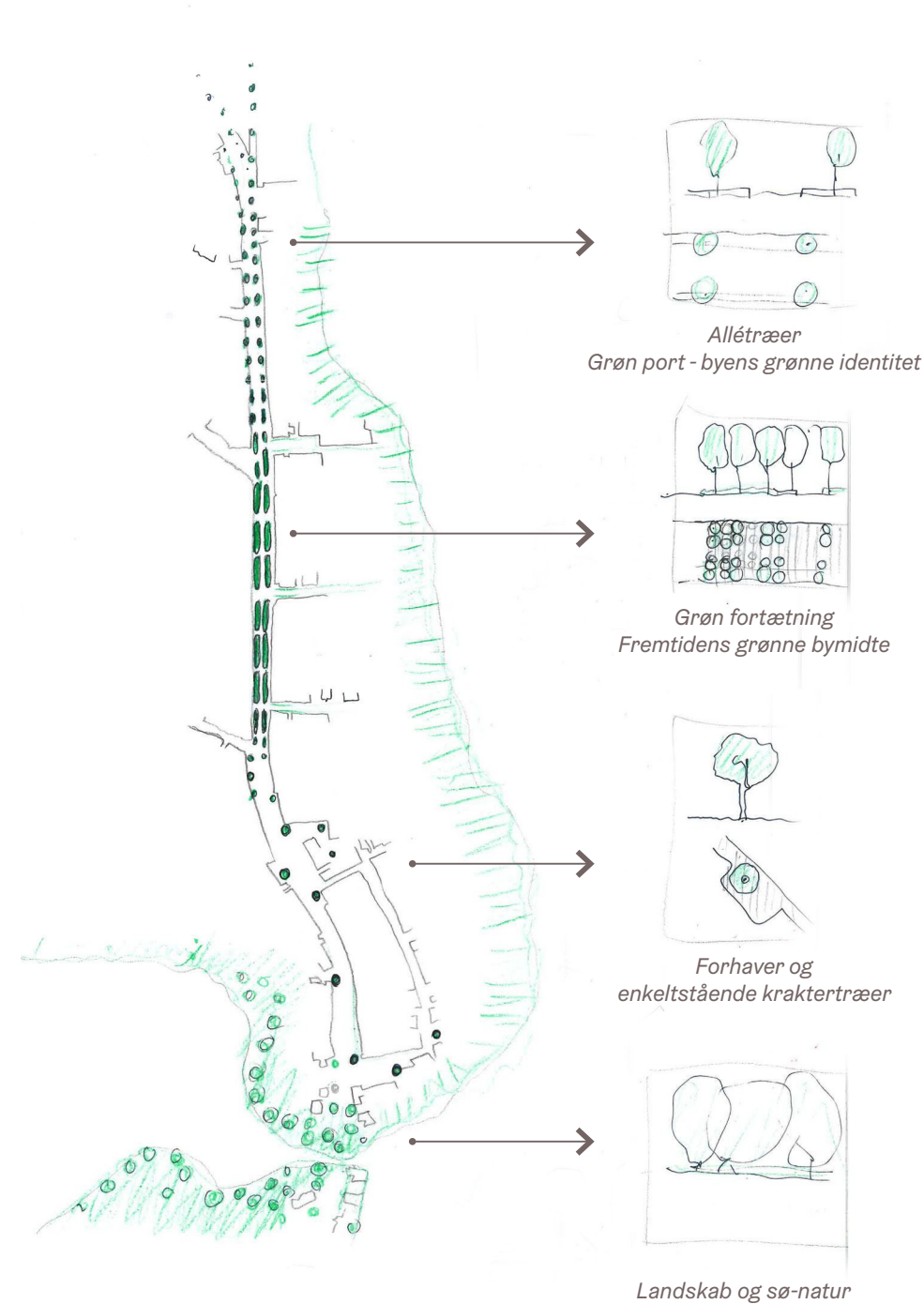

Beplantning

Beplantningsgrebet i skitseforslaget tager afsæt i Borgergadekvarterets særlige karakter som et historisk boligkvarter, hvor grønne kvaliteter traditionelt knytter sig til private haver, forhaver og enkelte markante træer frem for et gennemgående, offentligt grønt strøg. Frem for at tilføre omfattende ny beplantning arbejder forslaget derfor med en nænsom og tilbageholdende tilgang, hvor det eksisterende grønne præg understøttes, tydeliggøres og suppleres strategisk.

Private forhaver, klatreplanter og stokroser langs facaderne betragtes som en aktiv del af gadens samlede grønne udtryk og styrkes som et karaktergivende element i gaderummet. Enkelte nye karaktertræer placeres på udvalgte steder, hvor de kan bidrage til rumdannelse, ophold og orientering – blandt andet i tilknytning til lommepladser og mødesteder. Træerne fungerer som grønne ankre, der tilfører skygge, variation og årstidsoplevelser uden at dominere gaden.

Beplantningen indgår som et integreret element i byrummets helhed og understøtter både ophold og fællesskab. Sammen med belægninger, belysning og inventar bidrager det grønne greb til at skabe en mere imødekommende og stemningsfuld gade, hvor historisk karakter og hverdagsliv mødes. Beplantningsgrebet styrker således Borgergadekvarterets identitet som et grønt, intimt og levende boligkvarter i Skanderborg Midtby.

Historisk foto af karaktertræ i Borgergade.

Stokrose ved facade Borgergade.

Belysning

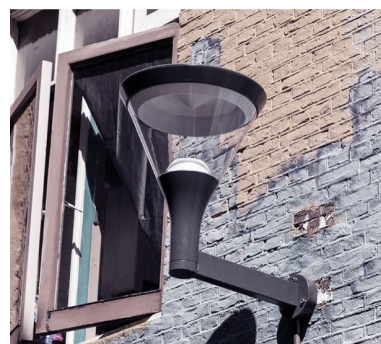
Belysningsforslaget tager afsæt i Borgergadekvarterets historiske karakter og intime skala og har til formål at skabe et trygt, stemningsfuldt og sammenhængende gaderum i både dag- og aften timer. Belysningen skal ikke dominere, men understøtte gadens struktur, materialer og opholdsrum og bidrage til en rolig og genkendelig atmosfære.

Forslaget arbejder med en diskret og ensartet belysning af gaderummet, hvor eksisterende belysningsmaster så vidt muligt genbruges og kan omplaceres for at understøtte den nye disponering af gaden. Alternativt kan de udskiftes til et klassisk og tidløst belysningsarmatur med et enkelt udtryk, der harmonerer med kvarterets historiske miljø. Armaturerne giver et blødt og varmt lys, som sikrer god orientering og tryghed uden at virke blændende eller teknisk.

Belysningen anvendes samtidig som et stemningsskabende greb, der fremhæver opholds- og mødesteder såsom lommepladser, bænke og særlige træer. Her skabes lyslommer, der tydeliggør steder for ophold og samvær og giver gaden liv også i de mørke timer. Facader, belægninger og historiske detaljer får lov at træde frem i lyset, så gaderummets karakter også opleves efter mørkets frembrud. Samlet set bidrager belysningsforslaget til at styrke Borgergadekvarterets identitet som et hyggeligt, trygt og levende boligkvarter i Skanderborg Midtby. Belysningen understøtter både hverdagsliv, fællesskaber og midlertidige arrangementer og indgår som et væsentligt element i forskønnelsen af gaden.

Model Skypark, Focus-lighting

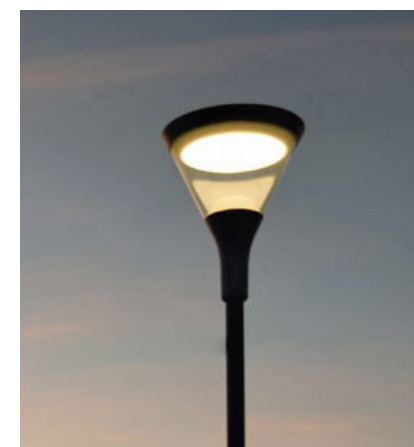
Model Skypark som væghængt armatur.

Model Skypark, i specialfarve

Model Skypark placeret i kulturarvmiljø, Højer

Belysningsarmatur i et klassisk og moderne design

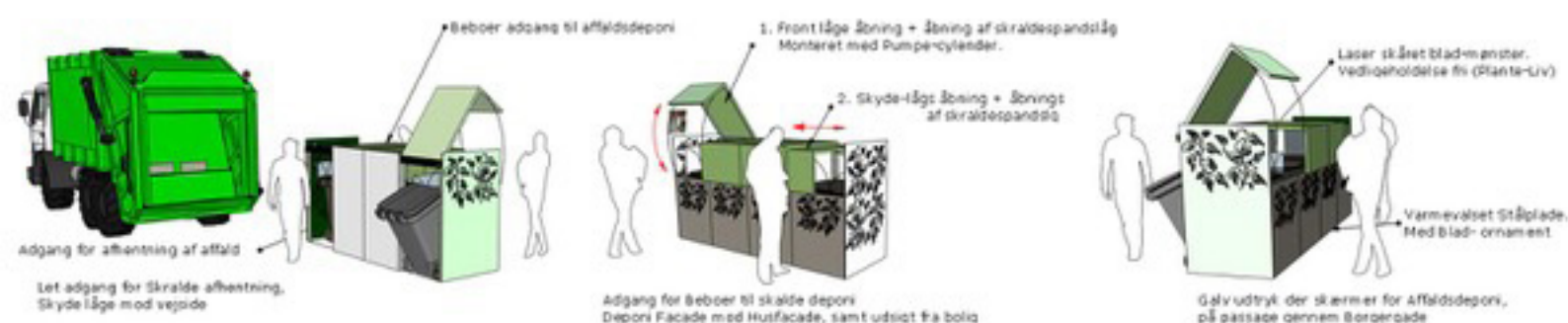
Forslag til nyt belysningsarmatur

Affald

Som en del af den lokale forskønnelse er beboerne i Borgergadekvarteret gået sammen om at få designet en unik og dekorativ afskærmning af affaldsbeholdere. Initiativet udspringer af et fælles ønske om at håndtere hverdagens nødvendige funktioner på en mere æstetisk og sammenhængende måde og samtidig bidrage positivt til gadebilledet.

Afskærmningen er tænkt som et integreret element i gaderummet, hvor funktion og form går hånd i hånd. Ved at samle og diskret indramme affaldsløsningerne reduceres visuel støj, og gaderummet fremstår mere roligt og sammenhængende. Samtidig gives affaldshåndteringen et lokalt og stedsspecifikt udtryk, der understøtter Borgergadekvarterets identitet og historiske karakter.

Den fælles løsning er et konkret eksempel på det stærke engagement og samarbejde mellem kvarterets beboere. Afskærmningen fungerer ikke blot som en praktisk foranstaltning, men også som et synligt udtryk for fællesskab og ejerskab til gaden. På den måde bidrager initiativet til både forskønnelse og styrkelse af det sociale sammenhold og understøtter ambitionen om Borgergadekvarteret som et levende, velholdt og fælles byrum i Skanderborg Midtby.

Affalds Deponi i Borgergade. (FOTO PLACERING ER ILLUSTRATIVT)

Det er tilsluttet i udkastet af de 3 affald der ikke tar magten fra "Borgergades" hyggelige atmosfære. Deraf er det udeladt at skabe Affalds Øer med højde over væsentlig afskærmning. Hvor eksempelvis telefon-boks og buskure lignende, vil være dominerende i den lave bebyggelse i Borgergade. Dernæst er der taget højde for adgang til afhentning med opstilling af håndtag på affaldsbeholdere er vendt mod gadeplan. Dernæst er det tilsluttet beboer adgang fra modsat side, for åbning af affald lågene.

GAVLE UDFORES I MATERIALE.:
KOBBERPLADE 6-8 MM.
6-8 mm Kobberplade, laser-skåret med Blad-mønster, ned fræsset i en Granit Oblik, med brændt overflade. Tilsluttet med patina af irind, grøn farve.

SEDER OG LÅG UDFORES I MATERIALE.:
broncefarvet Alu plader
med klar UV bestandig overfladebehandling
Epoxy overflade, Ornament fra Kobberplade.

PS.1

Der er valgt indtegnat 2 løsninger i forslaget.

1. Top-låget åbnes på front og løftes op, herefter er adgang til affalds containernes låg, der nu åbnes til frit deponi.
2. Top-låget skydes til side ind /over hver anden, herefter adgang til affalds containernes låg, der åbnes til frit deponi.

Emne.: Udkast for Borgergade affaldsdeponi
Tegning.: 002.01
Dato 26.03.2026
Arkitekt.: Benny Værnstrøm Thomsen

Et skitseforslag, der søger at løfte Borgergadekvarterets historiske kvaliteter og skabe bedre rammer for fællesskab, byliv og hverdagsbrug gennem enkle, stedsspecifikke greb.

